

Kollektiv handling fullt og helt, eller stykkevis og delt?

NIBR-rapport 2010:3

Jon Naustdalslid, Knut Bjørn Stokke,
Marthe Indset

Wapabat

- Nytt system for vannforvaltning: 101 vannområder, 11 vannregioner, 11 VRM

- Samordning: Horisontal, på tvers av myndighets- og sektorgrensener

- Vertikal, på tvers av forvaltningsnivå

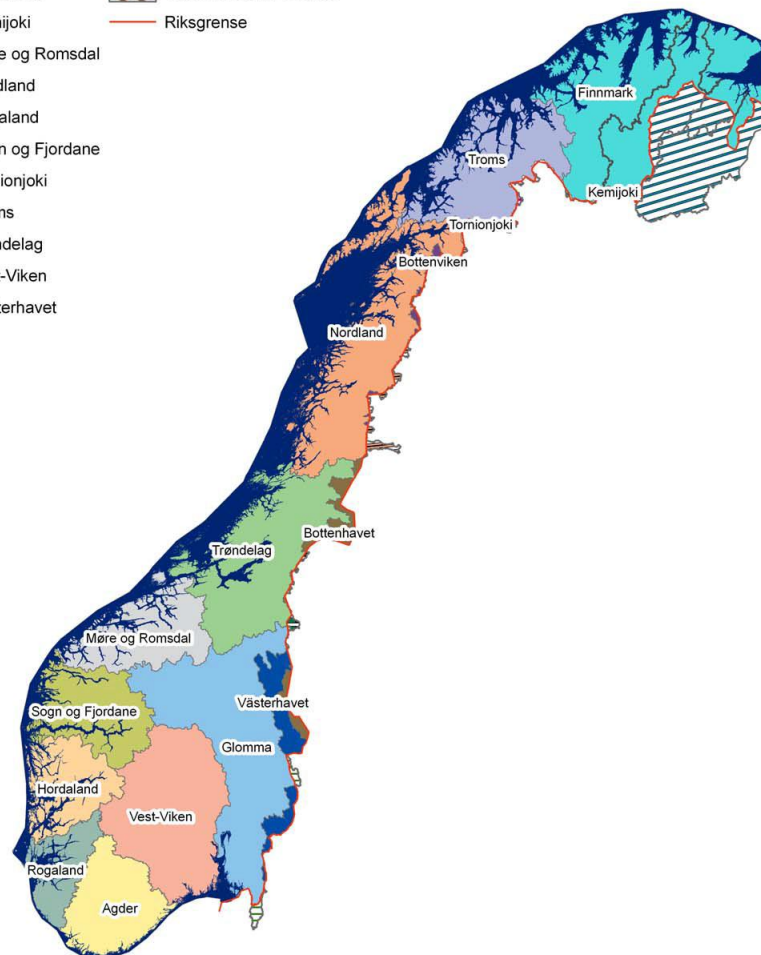
Vannregioner

I Norge

- Agder
- Bottenhavet
- Bottenviken
- Finnmark
- Glomma
- Hordaland
- Kemijoki
- Møre og Romsdal
- Nordland
- Rogaland
- Sogn og Fjordane
- Tornionjoki
- Troms
- Trøndelag
- Vest-Viken
- Västerhavet

Internasjonalt

- Finnmark fra Finland
- Glomma fra Sverige
- Nordland fra Sverige
- Troms fra Sverige
- Trøndelag fra Sverige
- Västerhavet fra Sverige
- Riksgrense

En pilotstudie av arbeidet i fire vannområder, 1. planfase

- **Numedalsloggen:** to fylker, 6 kjernekommuner, VRM utenfor fylket, VOU i regi av etablert IKS
- **Ranfjorden:** flere kommuner, et fylke, VRM i samme fylke, samarbeid med KS
- **Nordåsvannet:** én stor kommune, et fylke og VRM
- **Leira:** et fylke, seks kommuner, dedikerte prosjektmedarbeiderstillinger, VRM utenfor fylket

Hovedfunn

1. Kommunene har en førende rolle i vannområdeutvalgets arbeid. Kommunal deltakelse i arbeidet framstår som avgjørende for å realisere forskriften og få til samarbeid på vannområdenivå
2. Arbeidet organiseres forskjellig. Selve organiseringen av arbeidet ser ut til å ha signifikant betydning for graden av samarbeid og læring.
3. Statens rolle ble oppfattet som uklar og uryddig: staten selv opptrådte ikke enhetlig og tilstrekkelig koordinert

F.eks:

- Avklaring på spørsmål og målkonflikter ble etterspurt: Dette gjorde at noen statlige sektormyndigheters rolle og delaktighet fremsto som usikker
  - Usikkerhet omkring arbeidet med tiltaksprogram og forvaltningsplan: hva de skulle omfatte, detaljeringsgrad m.m
  - Stort kunnskapsbehov, etterspørsel etter veiledere
  - Bruken av hierarkiske styringsvirkemidler (økonomiske, juridiske) ble opplevd som uavklart
4. Mao: Det er viktig å studere, ikke bare hvordan vannområdene og VRU samordner seg, men også hvordan staten samordner arbeidet

Betydningen av organisering

- I en situasjon med manglende virkemiddelavklaring og manglende samordning på sentralt nivå, fremsto staten som et ”kollektivt handlingsproblem”
- Betydningen av god organisering blir desto viktigere for å få sving på arbeidet. Viktig at VRM og VOU evner å legge til rette for samarbeid og utnytte de virkemidlene de har for å påvirke denne samhandlingen. Investere tid i konsensusbyggende og kunnskapsorienterte prosesser
- Vanndirektivets ”natur”: Baserer seg på helhetlig kunnskapsutvikling og læringsprosesser. Slike prosesser finner i mindre grad sted innenfor hierarkisk styring og i større grad innenfor lærende fellesskap, nettverk og arenaer med gjensidighet mellom aktørene.

Betydningen av organisering

1. Vannområdeutvalgets rolle som muliggjørende aktør:
2. Prosjektlederens aktive rolle blir fremhevet som viktig.

”Det var mange møter, men det var først når (prosessleder) ble ansatt at det ble driv og en aktivitet i arbeidet. Da ble det befaringer, skriving osv. Så det ble veldig fortgang når han begynte. Det vi brukte to år på, gjorde han på to måneder” (Sitat intervju)

3. Felles møtearenaer og direkte kontakt:

”Vannområdet arrangerte befaringer, og det var veldig bra fordi jeg personlig ikke kjente disse vassdragene og de ulike påvirkningsfaktorene i detalj. Vi fikk også møte de andre aktørene på en annen måte, vi kunne gå langs vassdragene og snakke sammen og høre hva de gjorde og hvordan de vurderete forholdene. Så jeg opplevde befaringene som ekstremt viktig” (Sitat intervju)

Betydningen av organisering

- Sektorintern forankring: Ikke bare VOU og VRU som må ha god organisering, arbeidet må forankres og organiseres godt internt hos de ulike sektormyndighetene:
”For å være ærlig så savner jeg et overordnet mål for vår deltakelse, et mål om hva vi vil med arbeidet (...) Det har vært en utfordring å jobbe med dette uten å vite konkret hva vi vil med dette” (sitat statlig myndighet)
- Det er behov for å studere betydningen av organisering som styringsvirkemiddel, og som betingelser for kollektiv handling i politikkprosesser

Wapabat – veien videre

- Det instrumentelle perspektivet: ressurser, kunnskap og organisering som virkemidler for kollektiv handling
- Vi trenger å vite mer om hva som skjer i de enkelte sektorene
- Studiet av politikk handler også om studiet av interessekonflikter: Hva skjer når nye ideer og oppfatninger utfordrer gamle, når ulike interesser møtes?